

თეატრი

ქართული საკერძო გაზეთი
„თეატრი“
ღირს ერთი წლით 5 მან.
„ ნახევარ-წლით 3 „
„ ცალკე ნომერით 15 კ.
განცხადების ფასი:
პირველი გვერდი 20 „
უკანასკნელი 10 „
გაზეთის სტრუქტურის ადგილი.
ხელის მოწერა, გაზეთის გარდა
დასრულებული უფასოდ ექვემდებარება
სხვალი წიგნი ანუ სურათი.
ხელის მოწერა მიიღება „თეატრის“ გან-
ცხადებაში, თავად-აზნაურთა ბანკის თეატრის
ქვეშ, სასაბანკო კუჩხზე.

Контра Грузинской воскресной лите-
ратурно-иллюстрированной газеты
„ТЕАТРЪ“
помещается на Дворцовой улицѣ, подъ
театромъ Дворинскаго банка.
Плата за объявленія: на первой стра-
ницѣ 20 к., на послѣдней 10 к., за
мѣсто строки пята.
Адресъ для иногородныхъ: Тифлисъ,
Контра газеты „Театръ“.

თბილისი, 3 მარტი.

თეატრის მნიშვნელობაზედ
ლაზარაგი — წელის ნაუგად მი-
გვანინა; ჰატარა ბავშვს რო ვეი-
თსოთ, ისიც-გი შეიძლება აღ-
სნას. მაგრამ თეატრის რიგია-
ნად დაუყენებან-გი არა ერთხელ
გვექმნება საუბარი, თუ ესე გულ-
ქვავად მოექცენ ჩვენი მოღვაწე-
ნი, რომელნიც ქვეყნის საქმის
გამდობას კისრულობენ.
აქამდის ყველას ისე გვეკონა,

ვალტონი

ვალტონი ჩამან მწერლობაზედ.
ვალტონი სთქვა: მხოლოდ ის
წიგნებია ყმაწვილებისათვის სასარ-
გებლო, რომელიც ღიღებისათვისაც
კარგია. შეიძლება, ტენდენციები
სულ არა იყოს რა რომელიმე ნაწარ-
მოებში, მაგრამ მინც მათგანელი იყოს
ყმაწვილებისათვის, და აგრევე ისიც კი
შესაძლებელია, რომ ტენდენციებით
სავე წიგნი სრულიად საყმაწვილო
გამოდგეს. თუ მოთხოვრა ხელოვნუ-
რად არის დაწერილი, ტენდენცია
ვერას დაუშლის. ყმაწვილის ნორჩ
გრძობა-გონებას ზღაპრული მხარე
იტყუილებს; ენის მარგალიტობა და
ლექსთა წყობა. მაგალითად ავიღოთ
გოტეს ზღაპრული პოემა «რინეკე-
ლას» — ერთი უკეთესი თხზულებათა-
განი ყმაწვილებისათვის. ისინი აღ-
ტაცებით კითხულობენ ამ თხზულე-
ბას, მოსწონთ ფაბულა მისი და სხვა-
და-სხვა პირუტყვების სასაცილოთა
და უტყუერად გამოხატული ხასიათ-
მოქმედება. მაგრამ ეინ არ იცის,
რომ დედა აზრი ამ თხზულებისა სულ

რომ თეატრს თავის-თავად არ-
სებობა არ შეუძლიან და ამის
გამო საზადლოდ ხელი გაუშე-
რიან.

ესლა-გი სულ სხვა აღმოჩნდა.
«თეატრის» წინა ნომერში და-
ბეჭდილი იყო ანგარიში თეა-
ტრის შემოსავალ - კასავლისა
წარსულ სესონის განმავლობა-
ში, როცა თეატრს განაგებდა
არა დრამატული სასოვადოება
და კომიტეტი, არა რომელიმე
გამოჩენილი მოთავე სასოვადო
საქმისა, ვაჟენის მექანე ზი-
რი, არამედ ერთი არტისტთა-
განი, ანუ არტისტების ამხანა-
გობა. ანგარიშიდან სჩანს, რომ
თეატრის შემოსავალმა დაჭარბა
ხარჯი და ამხანაგობამ მხოლოდ
ორმოციოდე თუმანი იხარადა.
ეს სარბალი სასწენებელიც არ
არის და, დრამატული სასოვად-
ოების-რო არ ეკისრა ამ უა-
ლის ვადანა, უქვეყლიან, სხვა
დაწესებულება, ან ცალკე ზირი
გამოჩნდებოდა, რომელიც არ და-
იშურებდა თეატრისთვის ამ მდი-
რე შესწირავს.

ამ რიგად, ერთის მხრივ,
ფრიად სასიამოვნო რამ ამოვი-
კითხეთ თეატრის ამხანაგობის
ანგარიშში. ჩვენი სასოვადოებაც

სხვა არის და იმ პირუტყვებთ აე-
ტრამ გამოჰხატა მისი თანამედროვე
ევიმარელები. თერთონ ის მივიგა-რა-
კე კრილოვი, რომელზედაც ბ. ნიკო-
ლაძე გეითითებს, განა უაზროაა
სწერდა? მის ნაწერებში ტენდენცია
არ არის? და მხოლოდ მიტომ არის
ყმაწვილებისათვის კარგი? სულაც არა!
აბა მოიგონოს თავისი ყმაწვილობის
დრო, თუ რა აღტაცებით ჰკითხუ-
ლობდა და სწავლობდა მის იგავ-არა-
კებს მთავარ-აზრის შეუენებლად!
როდესაც მის არაკს, «მგელი ფარე-
ში», ვკითხულობდით, იმ ადგილს,
სადაც ძალი ეუბნება მგელს: «შენ,
ძმა, რუხი ხარ, მაგრამ მეც თერთი
ვარ და ვერ მომატყუებო» — ძალიან
აღტაცებში მოექცავედით, ხოლმე! მა-
გრამ ის კი არ ვიცოდით, რომ, თურ-
მე, ფარეში შემოჭრილი მგელი რუ-
ხეთში მემოსული ნაპოლიანი იყო
და მარჯვეთ დამხედრი თერთი ძაღ-
ლი — თმა-გათერთებული კუტუზოვი.
ან კიდევ მერე არაკი: «ქაშაპი-თე-
ვი და კატა.» რა ნაირად გვაკინებ-
და ხოლმე თევის სისულელე, რო-
დესაც იმას მოსწონდა თევისებს ქე-
რა და კატის ხელობა შეეხარა:

ისე გულ-ქვავი არ ვიფიქრა,
როგორც ჩვენც და სხვანაც-
ვიმანოდით. ჰირიქით, არა და-
ბარბათებული ვალის გარდასდაც
სცოდნია; 6160 მანეთი უძღ-
ნია ჩვენი თეატრისათვის და
კანა ამხედ მეტი კიდევ მოე-
თსოვება? ექვსი ათასი ბქა, რა-
დენიმე ათასი ჟურნალ-გასეთს,
რაგდენიმე წიგნს, რაგდენიმე
სხვა-და-სხვა სასოვადოებას, ეს
ობლებს, ეს ღირებებს, და მე-
ტიც ხომ, მართლა, აღარ შე-
გვიძლიან! რა ბეგრი ჩვენა ვართ,
რომ, საცა მიგვიპატრონ სულ
ბავადლოები ვუბნტოთ. თეა-
ტრისათვის ექვსი ათასი მანეთი,
მარტო ბილეთების ფასი, ძალიან
საკმარისია და, თუ არ დიდი
მადლობა, სამდურავი სულაც არ
ეთქმის სასოვადოებას.

ხარჯის შესახებაც ბეგრი რამ
საუბრადღებო ამოვიკითხეთ. ვინ
მოიფიქრებდა, რომ ნახევარი
თეატრის შემოსავლისა (2925
მან.) მიაქვს საქმეს-გი არა...
«ქართულ თეატრის» ჰატრონს-
ჩვენს თბილისის სახანაურო
ბანკს!..

მარტო ქართული თეატრის
დასს ახდევინებენ ერთის სესო-
ნის განმავლობაში 3000 მან.
ამას რო დაუძაბოთ შემოსავა-

მოინდობა ხმელეთზედაც თავებზე
ნადირობა, მაგრამ, მშრალზე რომ
ღარჩა, საცოდავთ დაწყო ფორთხა-
ლი. განა გვესმოდა მაშინ, რომ იმ
თევის სახით ვაკცხული იყო აღმი-
რალი ჩიხაგოვი, რომელმაც ხმელე-
თას ჯარის სარდლობა მოინდობა და
დამარცხდა?

მაშ თუ ვაუფებარი რჩება ბავშვ-
ბისათვის, რაღა საჭიროა მანცა და
მანც მაგ-გვარი აზრების გატარებო,
ეგებ სთქვან. და, აი, სად მართლ-
დება ვალტონის ნათქვამი!.. ამგვარი
თხზულება ერთსა და იმავე დროს პა-
ტარა ბავშვებსაც აკმაყოფილებს და
დიდებსაც!.. მართლა ყმაწვილებს
არ ესმისთ ის მთავარი აზრი, ანუ უკეთ
ესთქვათ, თავისებურად ესმისთ და
მხოლოდ სულ სხვა მიზეზებით ითეი-
სებენ ხოლმე, მაგრამ, როდესაც დაი-
ზღებინ და გონებაში ჩახედებინ,
მზა-მზარეულად, გაუჭირვად, აღვი-
ლად ხელში კი რჩებათ. ბავშვებს
სასოვადლოდ თევის საკუთარი საყმა-
წვილო ასპარეზი აქვს; დიდობასას
არ ჰვავს, მაგრამ მათი ნორჩი ბუ-
ნება მინც მოითხოვს, რომ ის ასა-
რეზი დიდებისას დაამსგავსონ ხოლმე

ლი იმ წარმოდგენებისა, რომ-
ლებიც კასათსულობით და სხვა
დროს იმართება, აგრეთვე ქარ-
თულ კონცერტებიდან და სა-
ლიტერატურო სადამოებიდან,
მაშინ დაუწმუნებთ, რომ მა-
რტო ჩვენ, ქართველები, ვინდით
ნახევარზე მეტს თეატრის იჯა-
რისას (7000 მ. წელიწადში)
კარდა ამისა 2000 მანეთი
თურმე შემოდის ტანისამოსის
შესანასი. ეს შეადგენს თითქმის
6000 მ. მაშა სადაც თეატრის
მოიჯარადრე მხოლოდ ასი თუმნი-
სთვის საკუთრობს «ჩვენს» თეატრს
და, თუ კარვს გუნებასეოდ არ
არის, კარს არც-გი გავეციებს.
ნუ თუ არ შეიძლება, ჰირო-
ბად დაუდოთ, რომ რაგდენიმე
დედ დაგვიტომოს უფასოდ, რო-
ცა კი მოვთხოვოთ, ქართველთა
სასოვადო საქმისათვის? დარ-
წმუნებული ვართ, რომ მოი-
ჯარადრე უარს ვერ გვეტყვის
და, თუ გაინაზა, ბეგრი სხვა
გამოჩნდება ამისთანა საქმის
ხელთა-გდების მსურველი; მარ-
ტო ერთხედ ხომ არ ჩამოწვე-
ტილა ქვეყანა!

თუ შეიძლება, რომ ჩვენ თე-
ატრს ქირა არ გამოერთვას,
ან შეუძნებუქდეს მანც ეს სარ-

თავს გუნებაში და დიდებს მიბა-
ძონ. — მაგალითად, ბავშვები რომ
იარაღში ჩამდარ ცენონებს უყუ-
რებენ, ისინიც ჯონის ცენვზე გადა-
ჯდებინ, დიდგულას თოფს ხელში
იღებენ, ხის ხმალ-ხანჯალს ჰხმარო-
ბენ და ჰგონიან თუ, მართლა საქმე-
ში ვართო.

ეს ხომ სასაცილო ბავშობაა, მა-
გრამ ამას თავისი კარგი და სასარ-
გებლო შედეგი მიაქვს: როდესაც
ასაქმი შედის ბავშვი და ძალ-ლონეს
იკრებს, მაშინ მისთვის უცხო აღარ
არის არც ცენონობა და არც თოფ-
იარაღი და ისე ადვილად ითვისებს,
თეთქო დაბადებიდანვე სცოდნიაო.
ახლა გამოუყენეთ და დაუყენეთ
გვერდით იმას მისთანა ჰაბუკი, რო-
მელსაც ყმაწვილობაში არა თუ არ
ქქონია სათამაშო თოფ-იარაღი და
ცენი, პირიქით, კიდევაც აშინებდენ!
აბა რა მოუვიდეს! მოახერხებს იმ
პირველ ჰაბუკის ოღონობას, თუ არა?
ესევე უნდა ესთქვათ აზრების შესახე-
ბაც. განა რაგულსა და სარწმუნოებისა
ესმისთ რამე ყმაწვილებს?.. მაგრამ,
სიყრმიდგანვე რო ეჩვევიან, ძალა-
უნებურათ საუკუნოდ ძელსა და

ჯი, მაშინ სრული იმედი უნდა
ვიქონიოთ, რომ თეატრს აღა-
რავისი გამდლობა და დედამ-
თილობა აღარ დასჭირდება.

ახალი ამბავი.

ქუთაისის ქადაგის საბჭოს გადაწყვე-
ტა, მიეტყ 2000 მან. ექიმ თოფურია-
საგან დასრულებ სამკურნალოს, რომელ-
ზედაც ჩვენ გაზეთში ამას წინად გვეჩი-
და ჰატარა შენიშვნა.

„იურიის“ № 44-ში დაბეჭდილია წე-
რილი რედაქციის მიმართ: „უმორჩი-
ლესად გთხოვთ თქვენს გაზეთში
გამოაქრადოთ, რომ მე გაზეთს
„თეატრში“ არავითარს მონაწი-
ლეობას აღარ ვიდე.“
ახტ. ფურცელად.

რუისის მასწავლებელი თ. ვალიშვილი
გთხოვს ჩვენს გაზეთში გამოუცხადოთ
გულითადი მადლობა კნ. რაჩელ ციცი-
შვილისას, რომელმაც რუისის შკოლას
გამოუწვა „თეატრი“ მთელის წლით.

ქ. თეატრში სხალი სტამბა იმართება,
ბ. რუსიკისა და ამხანაგობისა. მუშაობას
დაიწყებენ ამ თვის ნახევრიდან.

დაიბეჭდა და ამ დღეებში დაური-
გდებათ ხელის-მოამწერლებს ქურ-
ნალ „ჯეჯელის“ მერე წიგნი, შემ-
დევს შინაარსით: 1) „წიწილა“, ლექ-
სი ვაჟა-ფშაველასი; 2) „მზე და მთე-
რე“, ლექსი აკაკისა; 3) „წიფლის
ჩიტა“, საყმაწვილო ამბავი ვაჟა-ფშა-
ველასი; 4) «ზამთარი», ლექსი ა.
დადეშვილისისა; 5) «მადანას ლურ-

ბილში უჯდებოთ. სიყვარულიცა და
სიძულელიც იმ თავითვე, ბავშობი-
დანვე იწყება... აბა ყმაწვილის ელა-
პარაკეთ ზიზლით და აგდებით თავის
მშობლებზე, თავის ქვეყანაზე, თავის
წარსულზე და სხე., თუ ყველა არ
შეიძულოს, და დარბის დროსაც
მათი ზიზლი არ ჩარჩეს გულში. პი-
რიქით, უკეთ მეტი და ორგული,
აღტაცებით და მოწიწებით ესაუბრეთ
მათზე, თუ არ შეიყვაროს. ეს ცხადი
ჰუმბარტებაა, მაგრამ ბეგრი კი მინც
იმ აზრის არის (რასაკერელოა, ან იე-
ზუიტობით და ან სისულელეით), რომ
არც ერთის თქმა არ არის საჭიროა
ჰატარებისათვის და, რომ გაიზღებო-
ან, თერთანვე მიხედებიანო!.. ამის
მთქმელს ისიც შეუძლიან სთქვას:
„რა საჭიროა ბავშვებს რომ ძუძუს
აწოვებთ!.. რომ გაიზღებინ, თეი-
თანვე დაიწყებენ მწუდის ჰამას!..“
სასოვადლოდ ტენდენციების წინააღმდე-
გობა შეცდობაა, მაგრამ ტენდენციაც
არის და ტენდენციაც. მისთანა,
რომელიც რყენის და აფუტებს მო-
ზარდეს, რასაკერელოა, დასაწუნებე-
ლია და სადენენელი, და, მაშასადამე,
ბ. ნიკოლაძემ რომ გამოილაშკრა



ჯაა, მოთხოვრება ეკ. ვაბაშვილისა; 6) „ვისკოს თავ-გადასავალი“, ლექსი ვ. რ.; 7) „საშინელი ღამე“; 8) „ხალხური ლექსი“; 9) „წიქარა“, ზღაპარი; 10) „სათი და იმისი ამბავი“, ეკ. ნიკოლაძისა; 11) „ოპროს-მატყოფანი ვერძი და იაზონი“, ბერძენის მითოლოგიადამ აღ. ქიქინაძისა; 12) „გუტენბერგი“, წიგნის ბეჭდობის მომგონი, ს. მგალობლიშვილისა; 13) „ქინეველები“ ეფ. ქ—ძისა; 14) „თაფლოს ფესხაძე“, ამბავი; 15) „გლეხი და მელია“, იგავი ან-ბანისა; 16) „მარტი, აპრილი და მაისი“, ამბავი; 17) ანდაზები, გამოცანები, ხალხური ლექსები, შარადა, საფარჯიშო, რებუსი.

სახალხო ლექსები თუმცა მთავრდებიან რეთში შეკრებილი

კვირის მისი სიბაძე.

I

ავარდა ბატონი შეილი ერეკლე მწყობას ქარიზი, შაჰკაზმა თავის თავლი, მოჰქროდა ვითა ქარიზი.

მაგას მოხსენდა ბატონსა, მოვიდა ბეგრი ჯარიო, ამაგ ჯარს გამოუსია, წელზედ შეიბა ხმალიო.

ამბობენ ერეკლისასა, ჯარი შუაზედ ვახია, ასი ცხენს გახეთქინა, ორასი კარავს ვახეთა...

ხმალი სჭრის ბაგრატიონისა, ნეფისა ერეკლისაო, საღვკო შემოამტრია, ვით ზევაშა წყერი ტყისაო...

მოხსენდა რუსთა ხელწმინდეს, ამაზე ვაჰკვირდისაო, ნეტავი ვამაჯობინა, ლევენს უქებენ შეილსაო.

ვეე შეიტყვის ლევენმა, წელს ხმალი შეირტყისაო, წავიდა სარუსეთოში, ხელწმინდეს იახლისაო.

თან გუნდი გამოიყოლა ქორისა-შავარდნისაო, მივიდა რუსთ ხელწმინდესთანა, სალაში მიაერთისაო.

მოხსენდა, ლევენ ბატონო, ვაჟო თხუთმეტის წლისაო! დასვა და ჰკითხა ამბავი თბილისის ქალაქისაო.

რამ ვაღიდა ჰარვლინი, ნარჩობი თქვენი ხმლისაო? ჰარვლით მე ვუზამ უნარსა, ხმალსა უღესავ პირსაო;

დაღესტანს კრიკას აუკრავ, ლევენს დაეცხენ კირსაო, წავიდე, ეს მგჩქარება, ეს წასვლა არ ხდებიაო.

წავითამამდენ მოშორნე, ბატონის საქმე სჭირსაო, გამოიყოლა ჯარები, სერბები ათას ფრისაო.

ქალაქში შევა ლევენნი, ქება შევალო ცისაო, შეშინდენ ლევენთა ბელადნი: ჩვენსკენ თუ იხამს პირსაო,

ა მაგას ვინ დაუღვების, რისხვა აქვს, ვითა ლეთისაო, არ ეშინიან თოფისა, არც ვალესილი ხმლისაო.

II

ქართველებს ვერ გაგიგიათ, რკინის შეგეხსნათ კარიო: მეფე ერეკლე აღარ გვათ ბაგრატიონთა ვერიაო.

აღარ ჰყავ ბაირალები, აღარ სქევეს ზარბაზანო, ღმერთი რათ გაგიორისხეთ, რად შეგეკვირე ბრალიო! *)

მეფე ერეკლეს სიკვდილი, ვინა თქვა, რა სათქმელია, მეფე ერეკლე ზეცას არს, ღმერთთან არს წილ ნაყარია.

ცხეთაში ოქროს კუბო სდგას, შიგ ნათობს კელტარია, შიგა წებს მეფე ერეკლე, გვერდს უღევს თავის ხმალია.

მინამდის ვიყავ ცხენსა ვეჟემ, მივძრენ და მოვძრენ ზღვანია, ახლა კი თქვენ გავიწირეთ, ფხა სისხლიანი ხმალია.

შეინახილით, შეიღებო, ქალაქის მოედანია, ერთმანერთს ნუ უღალატებთ, მტერთ არ შეგმართონ თვალაო.

ამა ქართულის ნათქვამი ერთი ხეცური ვარია. ვაიმ, ვაგვიწყრეს ბატონი, ვაჯავრდეს ღედოფალია.

ქართული მე მოვიგონე მეფე ერეკლეს ცღისაო, თუ გინდ გამიწყრეს ბატონი, იქნების ჩემი ქვეისაო.

ბატონს რათ ვკადრების ნათქვამი თავის ყმისაო.

*) შავები.

დაბა სუჯუნა (ვაშვარდლო). დაბა სუჯუნა მდებარეობს სენაკს მახლობლად, 15 ვერსე სამაზრო ქალაქ ახალ-სენაკიდან და ორ ვერსზედ ფოთი-თბილისის რკინის-გზის ლიანდაკიდან. ეს დაბა შესანიშნავია თავის სიძველით და აღმშენებლობით. იგი თითქმის სამოც წლების განმავლობაში შეადგენდა ცენტრს მთელ სამეგრელოშიათვის: აქ იყო თურმე ყველა სამაზრო დაწესებულება, და ვაჭრობით ხომ სუჯუნა დიდი ხანია განთქმული, მას აქეთ, რაც აქ ებრაელები გადმო-სახლდნენ, ამ საუკუნის დასაწყისში ზოგი ლეჩხუმიდან და ზოგიც სხვა ადგილებიდან. ესაა აქ ებრაელები ოჯახი 90 აღმშენებელი. როგორც ყველგან, აქ ცხენი ვაჭრობას მისდევინ; მათში ბეგრი დიდი ქონების პატრონებიც ურევია. რადენიმე მდიდარ ებრაელს აქ გამოართული აქვს მანუფაქტურის საწყობი და ვაჭრობის სამართავი თუნამდის წელიწადში.

სუჯუნას ბევრად უკეთესი მგროსი მოელოდა, რომ ბედს ვაღიშნა და რკინის გზის ლიანდაგი მას არ ასცილებოდა. სწორედ ამ გარემოებამ შეაფერხა საქმე თორემ დღეს ჩვენი დაბა მთელს სამეგრელოში საუკეთესო ქალაქი იქნებოდა. რკინის გზის სადგური (სოფელ აბაშაში) სამი ვერსის მანძილზე არის დაშორებული სუჯუნას; ბეგრი აქაური ვაჭართავანი გადავიდა და იქ ვაჭართა ვაჭრობა. ასე ამ რიგათ ჩვენი დაბა, ოდესღაც თავმოქრონე და განთქმული მთელს სამეგრელოში თავის ეკლესიით და აღმშენებლობით, აბაშამ

არ მოსდისთ!.. კარგად ჰხედავენ, რომ ის უსულო ხანები ვერც ხმას გასცემენ, ვერც რამეს ხმენ დასჭამენ, მაგრამ მაინც თავისას არ იშლიან ბავშვები, ამიტომ რომ ამას მათი ბუნება მოითხოვს და არა უგუფურება... მაშ თუ ეს ასეა, ის რაღათ უნდა იყოს ვასაკვირველი, თუ ყმაწვილს სამარეში მყოფი გამჭრალი არ ეკონოს და სათვალავში აკლდებოდეს? უცხო ქვეყნებში სასაფლაოები ყვა-ვილების ბაღათ აქვთ გადაქცეული, ყოველ-დღე მოდიან მოზობლები, დროს ატარებენ თავის შეილების საფლაოზე... მიჰყავთ იქვე დანარჩენი და-ძმანი და ჩახინებენ: აი, შენ დაიას თუ ძამიას ყვაილები მოუკრიფე, მოარწყე წყლით გარეშემო ამოსული და აყვავებული ბაღახები... აი, ეს, აი, ის! და სხე... ამ გვარად გაუყრე-ლი კვეშირია ვაჭრული მკვდრებსა და ცოცხლებს შუა და რაღა ვასაკვირ-ველია, რომ ყოველთვის გულში ჰყავდეს პატარა ყმაწვილს მკვდარი ძმა ან და; მუდამ თვალწინ ედგას, ეალერ-სებოდეს და აღარც დანარჩენ ცოცხლების წრიდან გამოირცხოს?

ერთიან დაქვეითა ჩვენს დალოცვილ სამეგრელოში დაბა-ქალაქების გადატან-გადმოტანა ჩვეულებათ არის გამხდარი, და ამის გამო ჩვენში ვხვალა ერთი რიგიანი ქალაქი აღარ მოიპოვება. წვილი-წერილი დაბები კი, დეით, მრავალია, მაგრამ ამით შორის ქიში და განხეთქილება სუჯუნს.

ამას თავი დაენებოთ და ისევე ჩვენ სუჯუნას მივუბრუნდეთ. მეტი წილი აქაურ ადგილ-მამულებისა სახაზინოა. მიწის მფლობელობის საქმე, ვაჭრობა-ჯანულობისა გამო, არეულ-დარეულია. მცხოვრებთ და ხაზინის შორის მუდმივი დავა. სოფლის მოხელეები დაქანცული არიან მარტო უწყებების დარიგებით (ხაზინის საჩივრების გამო). აქ ერთი გლეხიც არ მოიპოვება ისეთი, რომ წელიწადში ოთხ-ხუთჯერ მაინც მომრიგებელ მოსამართლემ არ დაიბაროს ხაზინის საჩივრის გამო, ან მოპასუხედ, ანუ მოწმად. ამ გვარ სიართულს, სხვა არა იყოს რა, მოცდნა და ხარჯი მოსდევს; ამით კიდევ — სიღარიბე. არ იქნება ურიგო, რომ ამ გარემოებას მთავლობამ ყურადღება მიაქციოს და გაიხივინოს საქმე დააჩქარებინოს.

ქ. თქვეთაული.

ფ მ რ ი ლ ი

III.

როცა შენ, ჩემო ჩიჩიელო, ხალხის განათლებასა და განვითარებას ენები, აღტაცებაში მოდიხარ, სხვათა შორის, მითი, რომ შევიცარიაში ძირეულ ბეგრი ვაჭრები, ჟურნალები და საზოგადოლ ყოველ-გვარი წიგნები იბეჭდება, და ისეთს გლეხს ვერ ნახავ, ვაჭრებს არ იწერდეს და არ კითხულ-ზღვსო ეს ხომ (თუ მისი შედეგი ვახლავს, ჩემო ტარიელო, რომ მანდ ყველასათვის წერა-კითხვა უსწავლებიან სკოლებში; პირველი რომ არ ყოფილიყო, ხომ აღარც მეორე იქნებოდა. მაგრამ შენ აი რაზე მი-მოპასუხე: რა საქრთაა, თუ ღმერთი გრწამს, ბეგრი ვაჭრები და ჟურნალები? ხარჯისა და მოცდნის მეტი რა გამოდის აქედან? ის არა სჯო-

ბა, რომ მთელ ქვეყანაში ვაჭრები ერთად-ერთი კარგი ვაჭრები ჰქონდეს, როგორც ჩვენშია, მაგალითად, და იმითი შეიქცეოს უსაქმობის დროს თავი? ვაჭრებს ხომ, თითქმის ყველაში, სულ ერთ-გვარი ცნობები იბეჭდება. მაშ რა ეშმაკად გვინდა ბეგრი ვაჭრები? პირველად ჩვენც კანონად, თქვენ შევიცარიელებსათვის, არ ვავესულებლით და მრავალი ჟურნალი და ვაჭრები არ ვაგვიჩინეთ: ავდეგით, შენ ხარ ჩემი ბატონი, და გამოვეყით „სასკარი“ მეუ „საქართველოს მოამბე“, „კრებული“, „მნათობი“ „დროება“, „იმედი“, „ივერია“, (ჟურნალი), „ნობათი“, კიდევ „ციცკარი“ (ვაჭრები) და სხვანი მაგრამ შემდეგ მივხვდით ჩვენ შეცდომას, ავდეგით და ყველა ერთნაირად მოცდნით. იმათ ნაცლად გამოვეყით ერთი საზოგადო ლიტერი ვაჭრები „ივერია“ და ჩაეზარეთ ისეთ კაცს, რომელსაც ყველა ჩვენი საზოგადო საქმეები ხელში უჭირავს. ესაა ჩვენი ვაჭრები თითქმის ყოველ დღე გვატყობინებს ყველაფერს, რაც კი რამ მოხდება ჩვენ ბედნიერ ქვეყანაში: ან კაცის კვლა, ან ქურდობა, ან რკინის გზის მოსამსახურების გადაყენ-გადმოყენა და სხვანი. ჩვენც ვიწვერთ ამ უნივერსალურ ვაჭრებს, ვკითხულობთ, როცა მოკლავი ვართ, და ამ გვარად ვაქამუაფილებთ ჩვენ ცნობის-მოყვარეობას. ასე არა სჯობია, ჩემო ტარიელო, რა ეშმაკად გვინდა ასი და ათასი ვაჭრები და ჟურნალი? ან კი როდის უნდა მოავსწროთ მათი წაკითხვა? ვის აქვს იმდენი დრო და მოცდნება? მაშინ ხომ თავი უნდა დავენებოთ ყოველ გვარ დროს გატარებას! არა, სწორედ მოგახსენო, ძალიან სულელი ხალხი უნდა იყოს მაგ თქვენ შევიცარიაში, რომ წიგნებისა და ვაჭრების კითხვაში თავს იკლავს და თვალს იწუალებს.

შენ მანდაურ მწერლებსა და პოეტებსაც ვაუყურებობარ! მწერლებზე ნუ მივარდება საქმე, ჩემო ტარიელო, თორემ ჩვენდენი მწერლები თქვენ კი არა, ფრანკულებსაც კი არ გეყოლებოთ, ვგონებ, ესაა ასე ვაშინჯე, ჩვენში ვისაც კი კითხვა უსწავლია, წინ-დაუხედავობით ბედაურიც წაითარხიანებს ხოლმე. იმათი რა დავჯეროთ და კანონათ მივილოთ, მაშინ მთელი ქვეყანა უნდა დამუხრდეს. ავიწყლებათ ამ დალოცვილებს, რომ სიტყვას ვაჭრებობა გამოიწვევს. უქვეყნოა, როცა ადამი აღვიძებდა ვესს, ანუ ევა—ადამს, ერთმა ერთს ეუბნებოდნენ: „ადეკი, კმაო ძილიო!“ ეს ხომ ძველი ნათქვამი იქნება და მაშ, ჩვენის ქუთის კოლოფების კანონით, როდესაც ესენი წამოწვებიან მხარეთმოზედ და ამოუშვებენ ზვირის, ნება არ გვექნება მოვასწროთ—გააღვიძეთ და ვავეთეთ რამე თქო! ყოველ სატყუნი უთქვამთ სულელი-სათვის, ნუ სულელობო! მაგრამ დღესაც იმასვე ვტყვიან. ვამეორებთ, რომ ვაჭრებობა გამოიწვევს სიტყვებს, და, მაშასადამე, ქვეყარბების განმეორება დასაგმობი არ არის. მარათალია, ძველადვე უთქვამთ, რომ ხან-და-ხან სუსტებიც მოგვყვიან ძლიერსო, მაგრამ ეს ისეთი ქვეყარბობა არის, რომ ბევრჯერაც რომ ეუთხათ ყმაწვილებს და მაგალითებიც მიუყვანათ ხოლმე—ამითი არა და შეიძლება.

გოგიას, მუშაობის თუ სიარულის დროს, მუდამ პირში ეჭირა.

გოგიას ჩივილი და ღრტყინვა, რომ სთქვას კაცმა, არ იყო უმიზეზო: ამ ბოგანა კაცს მართლაც რომ ხერი არ ეყრებოდა მუხანათის სოფლისაგან; გოგია, როგორც ჩვენში იტყვიან, ისეთ უბედურ ვარსკვლავზედ იყო დაბადებული, რომ ყოველივე მისი საქმე ცუდად მიდიოდა. მართლა და, გოგია დღე და ღამე შრომობდა, ოფის ღვრიდა, მაგრამ ისა და მისი ჯალაბი მუდამ ძონძებში დადიოდნენ; პურის ლუკმა-კი მუდმივად არა ჰქონდათ. ერთი ნუგეშისანი ფიქრი რა არის, ისიც კი დაღ-ხანს არ შერჩებოდა უბედურს... ერთი უღელი მოზვერი ჰყავდა და დიდი იმედი ჰქონდა, „აგერ ჩემი ლომა და ტიფურა ძმანივით ამომიღებინა მხარში და თავის რჩენა აღარ გაგვიკირდებოდა“. მაგრამ ვერ მოასწროა გოგია თავისი მოზვერების კარგა უღელში გაჩევივა, რომ ლომა მგელმა შეუკა და ტიფურა კი „ნადელის ფულში“ გაუყიდეს! დაეღუპა აგრეთვე ხობიანი ძროხა, რომელიც მარინეს (გოგიას მეუღლეს) მამამ აჩუქა, და ფიცრები, რომლებიც გოგიამ დათა-ლა ერთ ზამთარში, ბედელის და „სასტუმროსა“ ასაშენებლად: — ძროხა კლდეზე გადაიჩენა, ფიცრები კი მოვალემ წაიღო.

თავიანთ სილატაკეს გოგია და მარინე აბრალებდნენ იმ მიდამოს, სადაც სახლი ედგათ. — „ყველა მარჩიელი (მკითხავი) იმას გვეუბნება, რომ ეს ადგილი უნდა დასტოვოთ, თორემ ხერი არ დაგვყრბათო. რატომ არ ეიჯერებთ? — ჩასჩინებდა ხშირად მარინე თავის მეუღლეს.

გადასახლების წინამდებელი გოგიაც არ იყო, ერთხელ კიდევ შეუღდა საქმეს, მეზობლებიც სულ მოიპატიჟა მოსახმარებლად, იმათი პურ-ღვინოც დაამზადა, მაგრამ იმ დღის წინეთ, როცა გოგიას თავისი სახლი უნდა გადაეტანა, სოფელში ჩამორბინა ნაცვალმა და მთელი სოფელი, თან გოგიაც, სამუშაოდ გარეკა. მთელი ნახევარ თვე იქ დაბანდა გოგია და როცა იქიდან დაბრუნდა, ციება დაწყვინა. ამ გვარად განზრახვა ჩიფუშა, — იმისი ქობი ისევ თავის ადგილს დარჩა.

რადგანაც გოგიას საქმე ყოველივეში ასე უკუღმა მიდიოდა, გასაკვირვალად არ არის, რომ გოგიას ყოველივე შემთხვევა აწინებდა, ყოველივე საქმე ემძიმებოდა. ვინ მოსთელის, რადენჯერ ვადაცხელ-ვადაციებდა გოგიას ნაცვლის დანახვებზედ ეს კაცი (ნაცვალი) ისე სძულდა, რომ ყოველივე გადასახლის გამოგონებას მას აწერდა. — „იმ ენა ჩასაყარდეს რატო არ ეცოდნებოდა, სულ იმას რომ ჩამოგვიძახის: ფული, ფული, ხარჯი, ფოსტის ფულიო.“ იტყოდა ხშირად გოგია.

ერთ მძიმე და აუცილებელ ვალად მიჩნდათ გოგიას და მის მეუღლეს „სახალწლო პურ-ღვინო.“ მთელი ის სოფელი, რომელშიაც გოგია სცხოვრობდა, დიდის მზადებით ეგებებოდა ახალ-წელიწადს. ვისაც ახალ-წელიწადს კარგი პურ-ღვინო არ ექნებოდა, ის მთელ იმ წელს ნაკლებობაში გაატარებდა. იმასაც ამბობდნენ, რომ ახალი წელი თუ ვისმე გაუჯავრდა,

რამე სენს შეჰყრის და მთელ ოჯახს ამოწყვეტავსო. გოგია სამი-ოთხი თვით წინად შეუდგებოდა სახალ-წლო პურ-ღვინოზე ზრუნვას: — „ი დასაქცივი, მგონია, აედრებს აბირობს და მე კი ჯერ სახალ-წლოდ ხელ-ცალიერი ვარ! ერთი ხუთი ჰყვითი სიმინდის გაყიდვას მიიწვამოვსო. — დაიწყებდა ეს ლაპარაკს შემოდგომის დასაწყისშივე. ნეტავ ბევრი რამე მიიწვ სდომოდეს გოგიას სახალ-წლოდ! ერთი ფუთი ფქვილი, „ყირიმული“, სახაპაპუროდ, ერთი-ორი საწყაო ღვინო, — ქათმები და ღორი ხომ ყოველთვის შინ მოეპოვება, — ეს არის სულ იმისი სახალ-წლო. ცოტად შეძლებულ კაცისთვის აბა ეგ რა გასაკვირია? მაგრამ ბოგანა და ჯან-გულ-გატეხილ გოგიას, როგორც ესთქვით, მთელი შემოდგომის განმავლობაში აკინკილებდა ეს „სახალ-წლო პურ-ღვინო.“ ხშირად მოხდებოდა, რომ ახალ-წლის წინადღესაც-კი დარბოდა გოგია პურ-ღვინოს საშოვნელად...

II

ახალ-წლის წინა დღეა. ზამთრის მსგის იყო წელ წელა დასავლეთისკენ მიჩოჩავდა და დატიტვლებული ხეების შუამორტყნად გამო იყურებოდა გოგია უიშვილი არა ჩეულებრივად მხიარულად მასლაათობდა და ხუმრობდა თავის ცოლ-შვილთან. იმისი მხიარულების მიზეზი ის იყო, რომ ამ წელს „სახალ-წლო პურ-ღვინოს“ მომზადება ძლიერ ადვილად მოახერხა. მარინე (გოგიას მეუღლე), რომელსაც იშვითად ენახა თავისი ქმარი ასეთ მხიარულ გუნებაზედ, სიყვარულით შესტყვირდა გოგიას. ბავშვები, გოგიას შვილები, მერცხალივით კიკიკობდნენ და ცელქობდნენ; ამ უკანასკნელების სიხარულს ორ-გვარი მიზეზი ჰქონდა: პირველი ისა, რომ ახალი-წელი. „კალანდა“, თენდებოდა, მეორე კიდევ ის იყო, რომ ამათ-თენ მამას ახალ-ახალი პერანგები უყიდნია და ხვალ უნდა ჩაიცვან.

— აბა, მარინე, ბარემ მოვრჩით ი ქათმების და ღორის დაკვლას, გაუმეორა ცოლს გოგიამ.

— რაო, კაცო, რა გაჩქარებს! რა სულ-წასულობაა? მოიცა ე ხაპაპური გამოვაცხო და ყველას მოვსწრობი. — ტკბილად უბასუხა ქმარს მარინემ და შეაბრუნა ცეცხლის პირას კეცი თაყუდებული ხაპაპური.

გოგიამ დაუჯერა რჩევა თავის მეუღლეს, გამობრუნდა, მიიარ-მოიარა, ძარი, საღორე დათვალაიერა, დაბრუნდა მარინესთან და სიამოვნებით უთხრა:

— ძან კი გაუწითლებია და გადმოუბრუნებია დღე იმ ჯაჭვედა დღეს! ი ყვერულიც ძან გატკინულია! საწყლებს სულ ორი საათის სიცოცხლე აღარა აქვთ!.. ძან ცოლდა კი უნდა იყოს, მარინე, ამდენ სულ-დამუღს რომ სწყვეტს ადამიანი.

— ცოლდა? რა ვიცი, ღმერთს ასე გაუჩენია და ჩენი რა ბრალია! უბასუხა მარინემ.

— სხვაფერ რომ გაეჩინა იმ დალოცვილს, უკეთესი იქნებოდა. აბა იფიქრე, უნდა წამოვაქციო იმ სისხლ-ღორი და დავკლა! მერე არ იტყვი, როგორ ემწარება სიცოცხლის გაყრა?

ცას ხერცის იმის ჰყვირილი! ჩაუქრებოთ სთქვა გოგიამ და შემდეგ შესცვალა ლაპარაკის საგანი:

— ძან მარჯვეთ ვიყავით, მარინე, წრეულ! ასე ადვილად კლ-ვე ვერ ვახერხებდით სახალ-წლოს. ჰოი, წმინდაო ბასილ, თუ ამიცხადე მკითხავის სიტყვა, ბოლო ექმს კი ცხოვრება მექნებაო, და თუ ეხლა მიიწვ წაღმა წავიდა ჩემი საქმე!..

— ღეთის მადლით, ღეთის მადლით! ან რა გასაკვირალი იქნება? ჯაუხს შენ არ აკლებ და ოფლს! მიატანა იმედიანად მარინემ.

ამ დროს გარეთ გოგიას ერთ-გულმა ძაღლმა, წავიამ, გააბა თავისებური გატხარებული ყეფა, რომელიც საჩქაროდ შესცვალა საზარელ წვაილზედ და შემდეგ მომაკვდაურ ხრილზედ.

— კაცო, ვილაკამ ძაღლი მოგვიკლა! წამოიძახა გაკვირებით მარინემ.

„გოგიაე, გოგიაე!“ მოისმა ამ დროს გარედან ხმა.

— უი, ნაცვალის ხმა! სთქა ისევ მარინემ და ვაფთრდა, რადგანაც კარგად იცოდა, რომ ნაცვალი სასტუმროდ არ მივიდოდა.

— ახლა ნაცვალს რა ხელი აქვს, კალანდა აგერ თენდება! სთქვა მარინეზე არა ნაკლებ ვაფთრებულმა გოგიამ და წელ-მოწყვეტილი მივიდა კარებთან, საიდანაც დაინახა ნაცვალი და ოთხი ყაზახი. იქვე ახლო დასისხლიანებული წაქია ეგლა და სასიკედიოდ ფეხებს სკიპავდა.

შემდეგი იქნება.

I მარტი

პეტრბურგში. უმთავრესი მოგება. ბანი მეორე შინაგან სესხისა დღევანდელის ტირფისა შემხვდა:

სესხის საზღაურა	პროცენტი	სულ
10260	41	200,000
19135	34	75,000
5983	27	40,000
4927	7	25,000
11125	6	10,000
4951	26	10,000
10718	40	10,000
10088	22	8,000
10006	13	8,000
18224	34	8,000
6751	27	8,000
10903	40	8,000
5793	12	5,000
8752	5	5,000
14535	12	5,000
5527	44	5,000
4261	46	5,000
2706	20	5,000
7783	3	5,000
15683	38	5,000
3139	40	1,000
2582	12	1,000
12740	18	1,000
10775	35	1,000
2454	38	1,000
14678	39	1,000
8747	26	1,000
19435	32	1,000
9277	32	1,000
18831	36	1,000
13648	47	1,000
16287	42	1,000
15152	25	1,000
15963	12	1,000
5307	35	1,000
7222	35	1,000
4445	28	1,000
2803	47	1,000
13708	37	1,000
8794	49	1,000

მართული თეატრი
კვირას, 4 მარტს,
ბ-ნ აღნიშნული ქართული სორო (24 კაცი)
გაჭმარათეს ჩვეულებრივად სრულიად ახალ
„მონსერტს“
შემდეგის პროგრამით:

- I
1) გამოთხოვება დ. ზ. ბაქრაძის კარდაცვალების გამო (სიტყვები აკაკის) დაწერილი ი. თ. სარაჯიშვილის მიერ.
- 2) წვეური „ოლილი“ ანუ მოკლე „ნადური“ იმერული (სიტყვები რაფ. ერისთავისა), ჩაწერილი ბ-ნ მალრადის მიერ.
- 3) „ზამთარი“ კახური (სიტყვები „ვეფხისტყაოსნის“), ჩაწერილი სარაჯიშვილის მიერ.
- 4) „პატარა საყვარელი“ იმერული, ჩაწერილი ფ. ევ. ქორიძის მიერ.
- 5) „წითელი ვაშლი“, შენ გესერი“ კახური, ჩაწერილი ბ-ნ სარაჯიშვილის მიერ.

II

- 1) „მამითაი“ მარტყოფული (სიტყვები რაფ. ერისთავისა), ჩაწერილი ბ-ნ სარაჯიშვილის მიერ.
- 2) „მუშა ბოქვლადე“ სიმღერა ნ. გაბუნია-ცაგარლისა — ჩაწერილი და სამ ხმად გადაკეთებული ბ-ნ სარაჯიშვილის მიერ.
- 3) „ნუ სტირ, ემწვილო“... სოლო ბურჯანაძისა აკომპანიმენტით ორკესტრისა და მთელის ხოროსი, ოპერისგან „დემონი“ მისის ავტორის, ანტ. რუბინშტეინის ნიწლისთავის მოღვაწეობის გამო.
- 4) „სიღონა გაიპარა“ კახური (ლექსი ხალხური), ჩაწერილი ბ-ნ სარაჯიშვილის მიერ.
- 5) „განსოვს, ტურფაე“... სიმღერა ნ. გაბუნია-ცაგარლისა, ჩაწერილი ბ-ნ სარაჯიშვილის მიერ, მის მიერვე გაკეთებული ხოროს აკომპანიმენტით.

III

- 1) „ნანა ბატონებისა“ იმერული მსხომში სათქმელი (სიტყვები აკაკისა), ჩაწერილი ბ-ნ მალრადის მიერ.
- 2) „ფერსა ზნელს, ფერსა ზავს“... იმერული (სიტყვები ა. კავკაძისა), ჩაწერილი ბ-ნ სარაჯიშვილის მიერ.
- 3) „გვიბრძანე“ მარტყოფლებისა, ჩაწერილი მის მიერვე.
- 4) „ქონა“ იმერული (სიტყვები ი. ბაქრაძისა), ჩაწერილი მალრადის მიერ.
- 5) „ოდელა და დელა-დელა“ კახური, ჩაწერილი ბ-ნ სარაჯიშვილის მიერ.

შემაღლესად დამტკიცებული „რუსეთის საზოგადოება“ თანხის და შემოსავლის დაზღვევისა, დაარსებული 1835 წელს.

საზოგადოება უზღავს

- 1, თანხას შეიღებისათვის, ანუ სხვა შემკვიდრებისათვის, ვინცობა დაზღვევა გარდაიცვალა.
- 2, თანხას, რომელიც შეუძლიან თვითონ დაზღვეველმა მიიღოს, როცა მოხუცდება.
- 3, თანხას, რომელიც მიეცემა დაზღვეველს აღნიშნულ ხნის შემდეგ, როცა თვითონ დასკირდება შეიღების დასაბინაველად, ანუ ქალებისათვის სამზითვოდ.
- 4, პენსიას სიკვდილამდის, სამკვდროს და სხვ.

უმთავრესი აგენტი და ინსპექტორი კავკასიაში ნ. გრუზენბერგი. ფოსტის და დეპოზიტის აღრესი: Грузенбергу Тифлиси. 10—2.

ქალაქის სკოლა

შემაღლესად დამტკიცებულის დიტატკოვის ამხანაგობის ფაბრიკისა.

აქ არის საწერი, სტამბის, გაზეთის, ფოსტის და სხვ ყველა ნაირი ქალაქი, თეთრი და ფერადი. აგრეთვე ყველა ნაირი სამწერლო კუთვნილებანი: დაფორები, საწერ-კალამი, მელანი და სხვა.

ფსის იაფად; როგორც ფაბრიკებშია.

Тифлиси, Дворцовая ул., домъ Дворянскаго банка.

10—4

„მკსიქატორი“

სინოტიესა სპობს, იფარამს ხეს ლაობისაგან, იხმარება როგორც ზეთით შეზავებული საღებავი შენობისათვის და ხის მასალისათვის; ჰსწმენდს ჰაერს.

ვისაც გამოწერს სურს, მაჭმართოს შილა დაგვიდაგს, გასუთ „თეატრის“ განტოვება.